

**ХРАМЪТ
НА
ХОР**

Paul Doherty
The Horus killings
Copyright © 1998 Paul Doherty

ГОЛ

ДОХЪРТИ

ХРАМЪТ НА ХОР

Превод от английски
Владимир Молев

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА

m p y d, 2001

ХРАМЪТ НА ХОР

Редактор **Милена Трандєва**
Художник **Виктор Паунов**
Технически редактор **Станислав Иванов**
Коректор **Юли Штова**

Първо издание
Формат 84x108/32. Печ. коли 37.5

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ТРУД“
ул. „Дунав“ № 15, тел. 981 41 10, 987 82 61, 987 29 24
e-mail:kktrud@netel.bg

www.trud.bg
Разпространение – тел. 46 75 29, 46 75 65

Печат **„ИНВЕСПРЕС“ АД**

КНИЖАНИЦИ „ТРУД“
бул. „Васил Левски“ № 136
бул. „Скобелев“ № 63

- © Владимир Молев, превод, 2001 г.
© Виктор Паунов, библиотечно оформление и корица, 2001 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2001 г.

ISBN 954-528-286-X

Първата династия в Древен Египет е основана около 3100 г. пр. Хр. От тогава до установяването на Новото царство (1550 г. пр. Хр.) Египет преминава през коренни преобразования, като построяването на пирамидите, изграждането на градове по поречието на Нил, обединението на Горен и Долен Египет и развитието на религията, основана върху култа към Бога Слънце Ра и към Озирис и Изиди, и устоява на редица чужди набези, най-опустошителни от които са на нахлуващите от Азия хиксози. Към 1479-1478 г. пр. Хр., когато се развива действието в романа, Египет вече е омиротворен и обединен под управлението на фараона Тутмос II и е пред прага на нов блестящ възход. Фараоните преместват столицата си в Тива, погребенията в пирамидите са заменени от разрастването на некрополите откъм западния бряг на Нил. По това време Долината на царете се обособява като гробница на царските особи.

За по-голяма яснота съм използвал гръцките наименования на градовете и на някои други обекти – например Тива и Мемфис, а не архаичните им египетски имена. С топонима Сакара е описан цялостният комплекс от пирамиди около Мемфис и Гиза.

Освен това съм избрал по-краткия вариант на името на царицата фараон: Хатусу вместо Хатшепсут. Тутмос II умира през 1479 г. пр. Хр. и след кратък период на безпорядък съпругата му поема властта и управлява царството през следващите двадесет и две години. През този период Египет става могъща империя – най-богатата държава в света.

През т. нар. Ново царство (1552-1069 г. пр. Хр.) в Египет се развива и религията. Процъфтява култът към Озирис, убит от брат си Сет и възкресен от любящата си сестра и съпруга Изида. От брака им се ражда син – Хор. Тези обреди трябва да се отличат от култа към Бога Слънце и от стремежа на египтяните да обединят религиозните си вярвания, които често са свързани с почитане и дори с обожествяване на почти всяко живо нещо – животните, растенията, потоците и реките. За свещен се смята също управляващият фараон, тъй като е възплъщение на божествената воля.

Към 1479 г. египетската цивилизация представлява пъстра смесица от религии, обреди, архитектура и облекло. Доминиращи позиции в обществото имат войниците, жреците и писарите и изтънчеността им личи особено в термините, които използват за описването както на себе си, така и на културата си. Фараонът например е Златен ястреб, хазната е Дом на среброто, военните времена са сезонът на хиената, царският дворец е Дом на милион години, културните и научните центрове към по-големите храмове са Дом на живота, военното командване се помещава в Дома на войната, а школите за обучаване на бойци – в Дома на битките. Дом на тайните пък е управлението на шпионите, съгледвачите и донос-

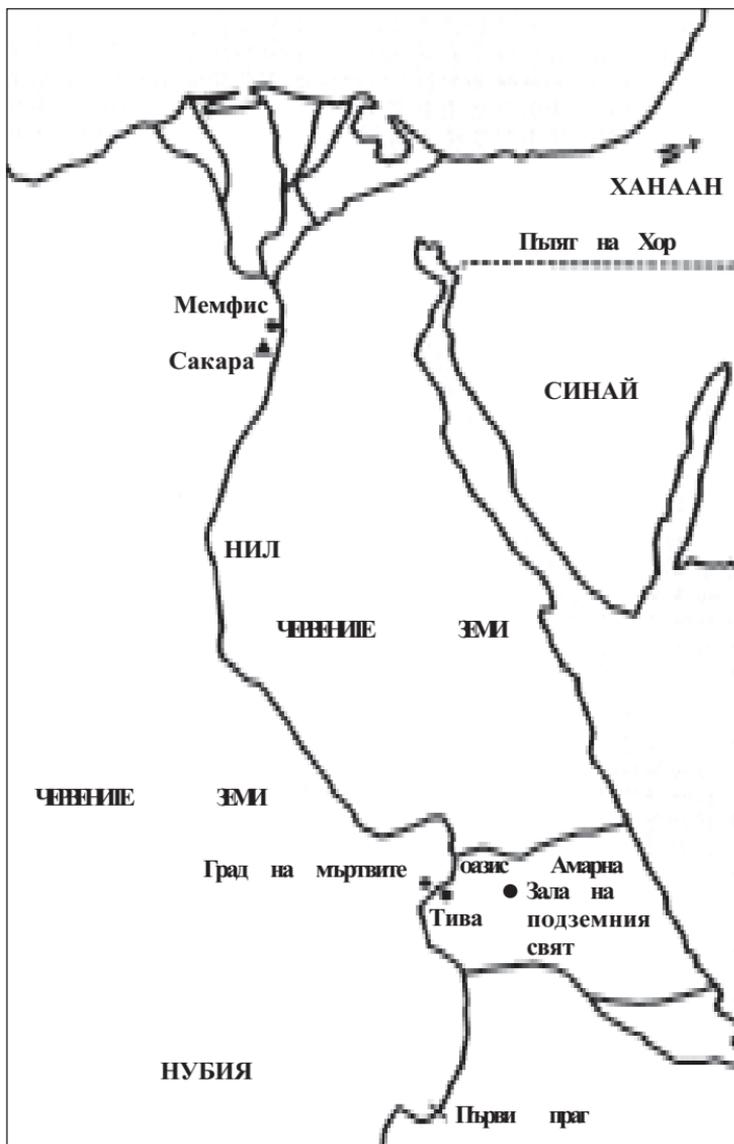
ниците, Дом на удоволствията или Дом на любовта наричат публичните домове, а наложниците на фараона обитават Дома на усамотението.

Въпреки смайващата с блясък си цивилизация на Египет управлението на тази страна може да бъде определено само по един начин – насилствено, кърваво, деспотично. Тронът на върховния владетел неизменно е център на сплетни и заговори, на ревност и люто съперничество. Именно в такава ситуация през 1479 г. пр. Хр. се издига младата Хатусу.

Към 1478 г. Хатусу подчинява критиците и враговете си в родината и извън границите на Египет. Тя удържа голяма победа на север срещу митанийците и прочиства двора от враговете си, водени от върховния везир Рахимере. Подкрепя я любовникът ѝ – умният и хитър Сененмут, който е и основна фигура в управлението ѝ. Хатусу е била твърдо решена да накара всички слоеве от обществото да я приемат за царица и фараон на Египет. Но за всички по-съществени промени в Древен Египет подкрепата и благоразположението на жреците са били от огромно значение.

Пол Дохърти

Египет около 1479 година преди Христа

ПРОЛОГ

Поглъщачът на сърца – демон в египетската Зала на справедливостта

Скитникът от пустинята слезе от камилата. Седлото и сбруята на животното бяха раздрани и изпокъсани и целите в прах, защото ги бе задигнал изпод трупа на някакъв царски вестonosец, изгубил пътя и живота си в безводните Червени земи на изток от Тива. Скитникът, изпратен от племето си на разузнаване, свали от гърба си малък лък от рог на антилопа и провери дали колчанът със стрелите му е подръка. От главата до петите беше облечен в мръсна парцалива сива роба. Само очите му бяха открити за странната синкава пелена, спускаща се над пустинята с падането на нощта. Беше тръгнал към оазиса Амарна, но се отклони насам, защото дочу тракане на колесница и гласове в пустинята. Налагаше се да внимава. Тук често идваха разузнавачи от Тива, а и групи ловци. Трябваше да ги избегне на всяка цена. Обикновено бяха добре въоръжени и запасени с храна. Пък и благородниците от Тива само си търсеха повод да дадат воля на гнева си, така че скитниците от пустинята нападаха само когато бяха сигурни в победата си. Освен това в пустинята се спотайваха и други опасности. Сред племената от уста на уста се предаваха слухове за някакъв огромен лъв, който се появил край оазиса Амарна. Хищникът

ловувал хора и често нападал биваците на пътниците през нощта.

Скитникът от пустинята постави стрела на тетивата и се промъкна напред. Колесницата беше празна, окът лежеше на земята. Къде ли бяха ездачите? А конете? Той се взря в мрака и различи очертанията на втора колесница, която се отдалечаваше към града. Сигурно нея беше чул преди малко. Смыкна парчето плат, с което закриваше устата и носа си. Долови аромата на парфюм. Напомняше му за деня, когато племето му бе лагерувало край стените на Тива, а той отиде в един от домовете на удоволствията. Никога нямаше да забрави гъвкавата танцьорка, намазаната ѝ с благовонни масла перука, трептящите ѝ обеци и черното ѝ голо тяло, обилно поръсено с омаен парфюм. Беше платил доста за нея, но споменият за преживяването и досега продължаваше да пълни устата му със слюнка.

Скитникът от пустинята се промъкна напред. Долови мирис на печено месо. Видя остатъци от огън, счупена чаша и мях за вино. Приблужи се до колесницата и видя красив калъф за копия от леопардова кожа. Беше празен. Нямаше ги и лъка, и колчана със стрелите, които обикновено висяха на кучичка върху бронзовите перила на колесницата. Къде ли беше собственикът? Скитникът внимателно се огледа. Това явно не беше бойна колесница, а луксозно возило на някой благородник от Тива. Послушната обикновено камила изпръхтя страхливо зад него, разтърси дългия си врат и навири глава. Скитникът от пустинята се разкъсваше между страха и алчността. Колесницата струваше доста, пиянците благородници от Тива бяха лесна плячка, а и оръжия-

та, дрехите и скъпоценностите им щяха да се продадат добре на някой от многото пазари по поречието на Нил. Но все пак трябваше да бъде предпазлив. Изведнъж нощният вятър довя откъс от песен. Чувахте се ясно, макар че идваше отдалеч:

*Щом прегърна любимата,
сякаш отплавам към Пунт¹:
оазис става пустинята,
а аз – богат и прочут.*

Скитникът от пустинята позна думите – известна любовна песен, често изпълнявана от войниците. Той самият неотдавна бе служил като разузнавач в легиона на Хор в похода на египтяните на север срещу митанийците².

Камилата се опитваше да се освободи от въжетата, стегнали предните ѝ крака. Скитникът се приведе и продължи напред. Претърси с поглед пустинята и разбра къде е певецът. Племето му винаги беше избягвало това място – изграден наред с пустинята огромен лабиринт, наречен Залата на подземния свят. Старците разказваха, че жестоките хикоси³, които нападнали и завладели градовете в Египет преди десетки години, били построили тук голяма крепост, за да защитават оазиса. Но крепостта била разрушена от земетресение, а хикосите събрали

¹Древна държава в Източна Африка, наричана от египтяните Страната на боговете заради богатствата ѝ – бел. прев.

²Народът на древното царство Митани в Западна Азия, водило нескончаеми войни с Египет – бел. прев.

³Азиатско семитско племе, завладяло Египет през 1700 г. пр. Хр. – бел. прев.

каменните останки и изградили ужасния лабиринт. Сивите блокове, два пъти по-високи от човешки бой, били подредени в лабиринт, простиращ се на почти цял итеру⁴. Малцина се осмеляваха да навлязат в него, но скитникът от пустинята знаеше, че благородниците от Тива често се опитваха да го преминат, за да докажат смелостта си. Нима собственикът на колесницата бе там? Кога ли щеше да се върне? Скитникът вдигна поглед към надвисналото над него небе, звездите блестяха ярко във виолетовия здрач. Прокара ръка по бронзовите перила на колесницата. Не можеше да я остави тук. Обърна се. Камилата упорито се опитваше да се изправи на задните си крака и пръхтеше неспокойно. Какво ли я бе изплашило толкова? Изведнъж до ушите му долетя гърлено ръмжене и от мрака изплува тъмна сянка. Той зашепна молитва: „Всемогъщи богове, закриляйте ме от людоеда, от Трошача на кости.“ Така наричаха лъва човекоядец. Скитникът пое дълбоко въздух. Лъхна го мирис на леш и той зърна зейналата паст на огромния лъв.

Храмът на Хор, построен върху древно светилище, се издигаше на брега на Нил в югоизточния край на Тива, столицата на божествения фараон. Мястото се почиташе от всички – комплексът от няколко сгради беше обграден от висока стена с кулички за стражата над портите. В центъра се намираше светилището с наоса и олтара със статуята на бога Хор. От него като спици на колело се разпръсваха във

⁴Древноегипетска мярка за дължина, равна приблизително на 2 км – бел. прев.

всички посоки другите олтари. В светилището можеше да се влезе единствено през залата с колоните, издигната от избледнял червен гранит. Във външния кръг лежаха останалите основни сгради – Домът на среброто – съкровищницата, Домът на погльщането, където се убиваха животните за храна и за жертвоприношения, и Домът на живота – академията на учените. Всяка от тях беше оградена с красиви градини с палми, акации и смокини, а върху плодородния чернозем, донесен специално от Месопотамия, се отглеждаха екзотични растения и цветя.

Храмът се славеше с лозята и овошните си градини, напоявани от изкусно измислена система от канали, по които идваше вода от Нил. Беше богато, влиятелно място и в неговия Дом на стоките изобилстваше от накити, скъпоценни камъни, цветя, благовония, бъчви с вино, чували със зърно, грозде, боб, смокини, фурми и огромни плетени кошове с внимателно отбрани зеленчуци, краставици, праз и всякакви билки, които правеха по-вкусна храната на жреците.

Но сега градините и сградите в храма на Хор бяха празни. Жреците, танцьорките, певците и пазачите се бяха скупчили около главния вход, за да видят пристигането на Хатусу, царицата фараон на Горен и Долен Египет, придружена от великия везир Сененмут. Официално бе обявено, че посещението е предприето за принасяне на жертви, но всички знаеха, че целта на царицата е да получи одобрението на жреците. Хатусу се бе възкачила на трона след величавата победа над митанийците, но макар да бе фараон на Двете земи и господар на Земята на деветте лъка, тя си оставаше просто една млада жена.

Нима в Египет можеше да се възцари жена фараон? Знаците и поличбите бяха добри. Нил течеше попълноводен от всякога. Посевите растяха буйни и зелени. Търговските пътища бяха отворени отново и бяха станали по-сигурни. Всички гарнизони от делтата на Нил до Първия праг на юг бяха усетили силата и решимостта ѝ да управлява. Бойни колесници патрулираха в пустинята на изток и на запад от Тива. Непрестанно пристигаха дарове от либийците, от благородниците в Пунт, от загърнатите в леопардови кожи воители на Нубия. Дори митанийците, които живееха отвъд Синайската пустиня, бяха свели покорно глава. Всички тиванци величаеха славата на Хатусу. Храмовете, дворците и домовете за поклонение бяха обновени и преустроени. От мините в Синай пристигаха кеврани с аметист, злато, сребро и лазулит, а във въздуха се носеха благовония, изпратени като дар с предложение за мир от земята на Пунт. Но дали това не беше само временно? Хатусу беше победила всичките си противници. Но дали все пак короната не се полагаше на шестгодишния ѝ доведен син? Слуховете нашепваха, че истинският владетел трябва да бъде Тутмос III, наследникът на покойния ѝ съпруг и фараон Тутмос II.

Но ако тези съмнения я безпокояха, то Хатусу изобщо не го показваше. Тя слезе от колесницата облечена като богиня. Намазаната с благовонни масла перука на главата ѝ беше закрепена със златна диадема, украсена със скъпоценни камъни. Над челото ѝ се извиваше Ураеа, нападащата кобра на Египет, направена от скъпи тюркоази и с кървави рубини за очи. От ушите на Хатусу висяха големи обеци във формата на слънчевия диск, а кичурите на

перуката ѝ бяха сплетени със сребърни нишки. От главата до петите беше облечена в най-скъп избродиран бял лен. На гърдите ѝ блестяха златна и сребърна огърлица, украсени с червеникав халцедон, тюркоази и лазулит, а синият медальон до тях изобразяваше как Маат – богинята на истината с цраусови пера на главата, е коленичила пред баща си – Бога Слънце Ра.

Една слугиня падна на колене да провери дали златните сандали са прикрепени добре към божествените крака на Хатусу. С жезъл и ветрило в ръка царицата изкачи стъпалата до олтара, украсен със зюмбюли, лотоси и акациев цвят. Кадилници от алабастър, пълни със скъпи благовония, освежаваха въздуха. Жреците и жриците удряха цимбалите и разклащаха систрите⁵, а хор от слепи певци поде химн:

*Слава на Хор, на Златния сокол, който
с едната ръка дарява живот,
а с другата – смърт.
Той владее небето и полята на вечния Запад...*

Хатусу изкачи стълбите и си позволи да се усмихне леко. За Хор ли пееха те? Дали всъщност не възпяваха нея? Взря се в грамадната статуя на бога с глава на сокол през олтара. Още ненавършила двайсет години, Хатусу дълбоко в себе си не вярваше в боговете на Египет. Истинската сила се криеше в бойните колесници, в съкровищниците на Горен и

⁵Ударни музикални инструменти, разпространени с култа към Изидата – бел. прев.

Долен Египет – Червения и Белия дом на среброто, и в неизменно стоящия от дясната ѝ страна мъж, когото хората наричаха „сянката на фараона“.

– О, Сененмут – прошепна сега тя към него. – Самата аз богиня, се моля на другите богове!

Той се поклони – суровото му волево лице остана безизразно; само погледът му преливаше от възхищение и любов:

– Трябва да го направиш! – отвърна ѝ приглушено. – Всички са на наша страна освен жреците. Нуждаем се от благословията им...

Хатусу презрително сви устни. След няколко часа всички върховни жреци в Тива щяха да се съберат уж да обсъдят промяната в управлението, а всъщност да разискват дали една жена може да носи двойната корона на фараоните и диадемата на цариците на Египет.

Сененмут се обърна и изгледа Хани, върховния жрец на храма на Хор, застанал в подножието на стълбите към олгара. Гладкото бръснато теме на синеокия мъж прикриваше остър като бръснач ум. Той и съпругата му Вехлис бяха подкрепили мълчаливо възкачването на Хатусу, но Сененмут беше решен на всичко, за да може царицата да получи публичното признание на всички жреци. Сега той се наклони към господарката си и ѝ прошепна:

– Любовта ти ме държи в плен и сърцето ми пее с твоето...

– Мисля само за теб и сърцето ти е свързано с моето – отвърна му закачливо Хатусу. После се поклони пред статуята.

Откъм жреците се разнесе всеобща въздишка. Хорът слепи певци отново поде химн, а Хани изка-

чи стъпалата с кадилница в ръце. Хатусу, ръководена от тихите наставления на Сененмут, слезе да го пресрещне и благосклонно тръгна до него. От събраните в подножието жреци се дочуха одобрителни възгласи. Пред олтара Хатусу позволи да бъде прикадена, а след това с Хани от дясната страна и Сененмут от лявата направи приношения за боговете.

Няколко часа по-късно в храма на Хор всичко бе тихо и спокойно: в чистите бели зали с изрисувани подове и покрити с гледжосани плочки стени бяха останали само сенки. Но под храма, в древните подземни проходи и галерии вървеше Нерия, главният библиотекар и дългогодишен архивар от Дома на живота, средицето на учени към храма на Хор. Беше тръгнал към Залата на вечността, в която се съхраняваха най-древните свитъци от египетската история. Обикновено тук се допускаха само върховните жреци. Сега нямаше никого. Пещерите и проходите под храма някога са служели за скривалище – по времето на Хиената, когато жестоките хикоси връхлитали като рояк през бреговете на Нил и унищожавали всичко по пътя си с огън и меч. Това беше свято място и в центъра му се намираще Залата на вечността. През няколко крачки Нерия спираше, за да запали с кандилото си окачените по стените на прохода маслени лампи. Пламъците танцуваха и правеха сянката му все по-голяма и страховита. Архиварят се усмихна. Тесните врати пред светилището на подземния храм се охраняваха от статуите на божествения бик Апис и на Хор. Запали факла и прекрачи в залата.

Подът беше облицован с разноцветни гледжосани плочки. Стените бяха плътно покрити с детайлни рисунки от историята на Египет, а в средата на залата в огромен черен мраморен саркофаг лежеше мумията на първия фараон, обединил Горен и Долен Египет и основал династията на Скорпионите – Менес. Саркофагът беше поразително красив: на всеки ъгъл имаше златни украшения, стените бяха покрити с магически, изписани със сребро символи. На едната страна беше нарисувана врата, а до нея – две червени очи, така че мъртвият фараон да може да поглежда в света на живите. Върху капака на саркофага бе поставен мраморен лешояд с разперени криле. В единия му край стоеше бог Озирис, а в другия – съпругата му Изида. Нерия спря и се огледа възхитен. Мястото наистина беше свято. Поклонни се пред саркофага и след това се наведе да разгледа отблизо стенописите в ъгъла на залата. Седна на пода и остана така приведен известно време, вдигнал високо факлата, за да може да отличи всеки детайл. Да, вече беше сигурен, стенописът изобразяваше точно това, което бе открил в библиотеката! А когато всички узнаят, а когато им каже... Нерия се усмихна. Представяше си похвалите в двореца, покровителството на новия фараон. Нерия докосна татуировката на бедрото си за късмет, поклони се още веднъж на откритието си – несъмнен източник на богатства и добруване, после се измъкна от Залата на вечността и тръгна обратно по проходите. Стигна до подножието на стълбата и започна да се изкачва. Стъпките му ехтяха в мрака. Спомни си, че трябва да изгаси маслените лампи, и тръгна назад. Изведнъж вратата над него рязко се отвори. Нерия

се извърна сепнато. На светлината се открояваше мрачна сянка с кожен мях в ръка. Лицето на фигурата бе скрито с маска на чакал. Тя замахна и поля Нерия с масло. Нерия се подхлъзна по стълбите. Няколко стъпала по-надолу се задържа и пак вдигна поглед. Към него летеше пламтящ парцал. Нерия падна, удари се и извика от болка. В следващия миг горящият парцал лизна маслото и архиварят се превърна в жива факла.

Върховните жреци на Тива заеха местата си в съвещателната зала при храма на Хор. До един бяха облечени в бели ленени роби и наметнати с леопардови кожи като знак за високия им ранг. Златни гривни и огърлици украсяваха китките и шията им, бръснатите темета и гладките им лица блестяха от скъпи мазила. Всъщност те бяха най-властните мъже в царството. Седяха на обшити със злато възглавнички пред масички от акациево дърво, върху които бяха красиво подредени папирусни листове и палитри за писане. Гордееха се, че не само цяла Тива чака решението им, но и че божествената Хатусу, новият фараон, ги беше помолила за съвет. Дали някога досега жена бе сядала на трона на фараона и бе носила двойната корона, жезъла, ветрилото и скиптъра? Благодарение на ума си и на голямата си победа на север срещу митанийците Хатусу се бе сдобила с огромна власт и мощ, ала сега тя, божествената, търсеше тяхното одобрение. И всички знаеха, че щеше да ѝ бъде дадено, макар и неохотно. Тук, в тази зала, чиито стени бяха украсени със стенописи за живота на Хор, златния бог с глава на сокол, те щяха да заседават и да вземат единно решението,

което чакащите отвън вестоносци щяха да разнесат мълниеносно през широките улици и тесните сокаци на града.

В дъното на залата седеше Хани, върховният жрец на Хор. До него беше много по-младата му съпруга Вехлис, висока и царствена жена. Бръснатото ѝ теме бе скрито под пищна перука, а привлекателното ѝ тяло беше обвито в мек лен. Барабанеше по масичката с боядисаните си с тъмна къна нокти и леко се усмихваше. Дватамина минаваха за единствените поддръжници на Хатусу. Останалите върховни жреци, наричани с имената на боговете, на които служеха – Амон, Хатор, Изиди, Анубис и Озирис, чакаха търпеливо началото на съвещанието. Встрани до тях се бяха скупчили писари, помощници и специалисти по теология. Хани допря длани пред гърдите си, сложи глава и отправи молитва.

– Да започваме ли? – той се извърна наляво, където самоуверено седеше главният писар Сенги, готов да съхрани на лист всяка дума на жреците.

– Знаем защо сме тук – обади се върховният жрец Амон и обиколи с поглед присъстващите. – Нека не губим време и да решим основния въпрос, от който следват всички останали... – той замълча за момент, за да подчертае важността на думите си: – Сядала ли е някога жена в цялата история на египетската земя на трона на фараона? Някой може ли да го докаже? – и се усмихна победоносно в настъпилата след думите му тежка тишина.